

Informatieblad: Merbau

- Andere namen:** Solomon merbau (Nederland), tat-talun (Myanmar/Burma), vesi (Fiji), ipil (Filipijnen), kayu besi, Moluks ijzerhout, mirabow (Indonesië), inzia (Italië), hintsy (Madagascar), merbau (Maleisië), kohu (Nieuwcaledonië), bendora, kwila, melila (Papua-Nieuw Guinea), ivili, kivoli, vuvula (Salomonseilanden), lumpha, lumpho, lum-paw, makamong (Thailand), go nuoc (Vietnam).
- Botanische naam:** Intsia bijuga (Colebr.) Kuntze., I. palembanica Miq. (= I. bakeri Prain)., I. spec. div.
- Familie:** Leguminosae (Caesalpiniaceae).
- Groeigebied:** Zuidoost-Azië, New Guinea, de eilanden van de Zuidwest-Pacific, aangeplant in Madagascar.
- Boombeschrijving:** Hoogte 30-35 m (soms tot 40-50 m). Afhankelijk van het groeigebied vertonen de stammen min of meer ontwikkelde wortellijsten die 2-4 m hoog worden, soms zelfs tot 7 m. Intsia palembanica Miq. kan een takvrije lengte tot 25 m bereiken, gemiddeld echter 15-20 m en een gemiddelde diameter van 0,9 m. De andere Intsia-soorten zijn meestal korter en dunner (gemiddeld 0,7 m). Over het algemeen zijn de stammen vrij recht en cilindrisch.
- Aanvoer:** Gekantrecht hout.
- Houtbeschrijving:** De kleur van vers merbau-kernhout is geel tot oranjebruin, nadonkerend tot bruin tot donkerbruin of donker roodbruin. Ook komen soms zwartachtige zones in het hout voor. Deze kleurverschillen zijn kenmerkend voor de houtsoort en kunnen derhalve nooit een reden zijn tot afkeuring. Voor bepaalde decoratieve doeleinden kan een selectie op kleur wenselijk zijn. Het geelwitte 20-80 mm (gemiddeld 40-50 mm) brede spint, is duidelijk van het kernhout te onderscheiden. Wanneer het hout aan het daglicht wordt blootgesteld, verdwijnen de grote kleurverschillen. Lichte kleuren worden donkerder, donkere gedeelten worden daarentegen meestal lichter van kleur. Merbau heeft een gelijkmatige structuur en vertoont geen bepaalde tekening. De zaagwijze (dosse of kwartiers) heeft op de tekening van het hout vanzelfsprekend wel enige invloed. Geschaafd hout vertoont vaak een fraaie glans. Soms voelt het hout enigszins vettig aan. Op het oppervlak zijn soms fijne, zwavelgele streepjes zichtbaar die door vat-inhoudsstoffen worden veroorzaakt. Zowel botanisch als qua eigenschappen staat merbau dicht bij afzelia.
- Houtsoort:** Loofhout.
- Draad:** Recht tot min of meer kruisdradig, soms onregelmatig.
- Nerf:** Matig grof.
- Werken:** Gering.
- Drogen:** Zeer langzaam, zonder veel kans op vervorming en scheuren.
- Bewerkbaarheid:** Merbau is, afhankelijk van de volumieke massa, draadrichting en inhoudsstoffen, zowel met handgereedschap als machinaal goed tot matig moeilijk bewerkbaar. Bij het zagen van vers merbau kan gom aan de zaagtanden gaan klonteren en bij het schaven kunnen op het radiale vlak de vezels gaan opstaan. Door een spaanhoek van 20° kan inspringsel worden tegengegaan.
- Spijkeren & schroeven:** Matig. Het is raadzaam merbau voor te boren om splijten te voorkomen. De inhoudsstoffen van merbau vormen, wanneer het hout in aanraking komt met ijzer, hiermee een isolerende laag, die zowel het hout als het ijzer tegen corrosie beschermt.
- Lijmen:** Goed.
- Buigen:** Niet bekend.
- Oppervlakafwerking:** Goed. Voor glad werk is poriënvuller noodzakelijk. Minder geschikt voor afwerkmiddelen op waterbasis. De kleurstoffen zullen de eerste afwerklaag vlekkelig maken of kleuren.

Impregneerbaarheid: Kernhout 4. Spint niet bekend.

Bijzonderheden: In de vaten (zichtbaar in de groefjes op het langsvlak van het hout) komt een donkerbruine, gomachtige stof voor, die te zien is als kleine donkerbruine stipjes of streepjes. Deze inhoudsstof is oplosbaar in water. Dit kan problemen geven wanneer het hout - onbehandeld of onvoldoende afgewerkt - wordt blootgesteld aan water. Zo kan de in het water opgeloste kleurstof bijvoorbeeld verkleuringen veroorzaken in het omringende metselwerk (het zogenaamde bloeden van merbau). Daarom is het van belang dat van merbau vervaardigde producten (bijv. buitendeuren, -kozijnen, -ramen en dergelijke) niet onbehandeld aan weer en wind worden blootgesteld, maar direct na vervaardiging rondom worden voorzien van behoorlijk afsluitende lagen vernis, lakbeits, verf of andere daarvoor in aanmerking komende producten, het liefst voor het samenvoegen van de onderdelen. Bij merbau dat onbehandeld wordt toegepast, kan de kleurstof na bewerking goed met water worden afgespoeld om later kleurvlekken te voorkomen. De vlekken zelf kunnen met een lauwe ammoniakoplossing worden verwijderd, buiten aan zon, regen en wind blootgesteld verdwijnen deze vlekken na enige tijd. Voor merbau dat binnenshuis wordt toegepast, bestaan deze problemen uiteraard niet. Betimmeringen, vloeren en traptreden kunnen met een blanke afwerking worden afgewerkt. Vóór het gebruik van waterafdonbare afwerkmiddelen, dient een scheidingslaag op het hout te worden aangebracht om het verkleuren van de afwerking door opgeloste inhoudsstoffen van merbau te voorkomen. Nat merbau kan corrosief zijn in contact met aluminium.

Toepassingen: Merbau is sterk en duurzaam en derhalve geschikt als constructiehout voor zowel binnen- als buitenwerk. Voorts voor kozijnen, ramen, deuren, binnen- en buitenbetimmeringen, traptreden, (parket) vloeren. Ook geschikt voor bepaalde waterbouwkundige toepassingen, als onderdelen van sluisdeuren, brug- en steigerdekken. In de gebieden van herkomst gebruikt men merbau ook voor meubelen, draai- en snijwerk.

Technische eigenschappen

Duurzaamheid	Duurzaamheidsklasse 1-2. Termieten M. De natuurlijke inhoudsstoffen die merbau duurzaam maken, zijn uitloogbaar in water. Merbau is dus minder duurzaam onder voortdurend vochtige omstandigheden in water en/of grondcontact of in slecht geventileerde ruimtes.
Janka hardheid	Langsvlak 6700-8700 N.
Schuifsterkte	12,4 N/mm ² .
Druksterkte	53 N/mm ² .
Buigsterkte	115 N/mm ² .
Elasticiteitsmodulus	15.300 N/mm ² .
Volumieke massa 12%	(500-)730- 800-830(-1000) kg/m ³ bij 12% vochtgehalte.
Sterkteklasse	Merbau kwaliteitsklasse HS-BS 5756 is ingedeeld in sterkteklasse D50 (NEN-EN 338).

